

*Jiří
Kolář*

PROMETHEOVA
JÁTRA /
TRILOGIE

NAKLADATELSTVÍ HOST

ČESKÁ KNIŽNICE

PROMETHEOVA JÁTRA

1950

Pročpak nám nevypravuješ,
Eleazare — co bylo tam?
L. N. Andrejev

SKUTEČNÁ UDÁLOST

(Rod Genorův)

Srpen–září 1950

Ladislav Klíma:

Ale k čemu ta strašlivá komedie?

Proč to vše? Co to vše?

I.

— TADY měl pár koní
s půldruhým metrem písku
co dělat, řekl muž,
zvedl půllitr, otřel dno
o ubrus, a než se napil,
dodal: — Měl jsem, nelžu,
největší kurvu za ženu,
jakou kdy svět nosil.
Lehla by si bývala
i s hrobem, kdyby to šlo.
Našel jsem ji jednou v noci,
a teď je to beránek,
řek byste to do ní?
Plaše na mne pohlédl
měkce modrýma očima,
ulokl piva, postavil sklenici
a malou pěstí s napřaženým palcem
ukázal prudce vedle sebe
na prázdnou židli.
— Pij, a nečum na nás
jako to boží tele!
řekl a štouchl loktem
do prázdna po svém boku.
Seděli jsme sami.
Po stolech se proháněl vítr.
Každý raději vešel dovnitř,
do restaurace.

— Kdyby tady byl,
ale co vám to povídám,
jaképak potřebujem svědky, ne?
povím to sám, napřed žila
s jedním mladým kočím z pivovaru
a ten, jak to donedávna bylo,
spal v maštali.
Vodil si ji tam k sobě,
do teploučka ke koňům.
Jednou ráno ho probudí rámus.
Zatají dech, čeká,
bojí se rozsvítit,
ale dodá si odvahy,
roužne, a co vidí,
nahou holku na otýpce slámy
s roztaženýma nohama
jak mrcha pod koněm.
Nemohl promluvit,
viděl jen její chtivý rozkrok.
Mluvím pravdu? zeptal se,
když skončil, prázdné židle
vedle sebe a otočil se tam
pro odpověď. — Tak vidíte,
sama se přizná, pokračoval
vzápětí ke mně,
celé Vršovice věděly,
co se stalo, věděly,
co provedla za hanbu,
a my jsme spolu žili
už tři čtvrtě roku,
když jsem ji načapal
s kusem salámu mezi nohama.
Víte, co mi, hanebnice, řekla?
Jen abych prý se neposral,
žrát potom že ho umím
a tohle že mi vadí.

Zkopal jsem ji,
až z ní proudem crčela červená.
„Zab mě, zab mě, raději zab!“
křičela jako ďáblem posedlá,
ale tenkrát padalo dost živých
pro větší nic, a já,
já měl svůj dárek
z první války příliš v paměti,
abych se odvážil vzít nůž,
ale srdcem jsem toužil
udělat všemu konec.
Ale tenkrát zbývalo
všem lidem jen se modlit,
však si pamatujete,
ne za zločin, zradu, Bože,
za jedno slovo hrozilo
větší utrpení,
než vytrpěl tehdá On
na kříži, za nás, všechny.
Táhl jsem to s ní ještě rok,
až mi jeden známý poradil:
„Nebud' blázen,
pust do ní německou myš!“

NAPIL jsem se piva,
abych zahnal děs jeho slov.
— Pij také a nečum na nás
jako otelená! ponoukl
neviditelnou bytost
vedle sebe a pokračoval:
— Ráno jsem chyt mladou krysou;
co vám mám povídat,
byla jako beránek.
Mluvím pravdu, nebo ne?
dokončil a znovu šťouchl
loktem na stranu do prázdna
po svém boku.
Potom zase upil piva,
utřel rty do hrsti,
zavřel oči, trochu pobledl:
— Tady měl pár koní
s půldruhým metrem písku
hodně co dělat.
A víte, co si myslím?
pokračoval, zvraceje hlavu
opojivě nazad, a položil ruku
na čelo vedlejší židle tak,
jako by místo ní
objal nějakou bytost;
Víte, co si myslím?
opakoval, myslím si,
že takováhle ženská
schází všem těm zrudám,
jež dneska tancují s lidstvem
ve všech těch Kremlech
na celém světě. Jsou to
stále stejní netvoři!
Byly tu poctivé tváře,
jako měl On, ale
i mimo jeho byly tu!

Náhle se prudce obrátil k židli.
— Copak chceš? No, neboj se,
mluv, budu opakovat po tobě,
no: „A všimli jste si slunce,
jak je rudé a nebe modré?“
Jen kývl hlavou a pokračoval:
— Nemít ženskou, to je horší
než nemít duši, ženská,
to je největší míra toho,
co člověk na zemi dokáže.
Kdo nemá takovou míru
a chce být za každý prd slavný,
po každém vysrání něčím víc
než jeho bližní,
udělá ze sebe vždycky
jen a jen bestii,
i kdyby měl srdce
veliké jako cihelnu.
Pěstuji si dvanáct masařek,
tak, pro zábavu,
už jsou velké jako kočky.
Bylo jich třináct.
Jedna se nevydařila.
Dal jsem jí svobodu,
ale odmítla ji,
a tak žila sama v žalu.
Měl jsem švagra,
narodil se s hlavičkou
jako moje pěst
a s uchem velikým až k patě.
Ta hlava mu nikdy nenarostla větší,
ucho se také nezmenšilo.
Jeho matka k nám přišla
takhle na svátky,
najednou, a povídá:
„Mučejí tě hladem, vid’?“

Potom vyškubla ze zaňadří
salám s lahví ležáku;
pozoroval jsem ji z postele,
myslela, že spím:
A honem pryč!
Ovšem že ta pila,
jedla, až se černalo,
ale byl to také její hrob.
Marně jsem volal,
nic na ni neplatilo.
Jednu učím zacházet s revolverem,
tu nejchytřejší, a tu nejstarší
jsem naučil za měsíc
počítat do tisíce.
Ostatní jsou hlupačky
jako všechny masařky.

— PIJ, a nečum na nás
jako tele v porodnici!
pobídl opět neviditelnou
a mluvil dál: — A jak tak
pozoruji těch dvanáct apoštolů,
myslím si, že utrpení
jako žalářování
naučí stejně tak mouchy
jako lidi hovnu.
To uměl jen On!
A po něm žádný z učedníků.
Jak odešel On, byl konec.
Jen někdy se sešli,
ale darmo, na nic!
Mám bratrance, věřte,
byl tři roky v koncentráku,
když se vrátil a vyprávěl,
pouštěla se mi krev.
Po válce se stal velitelem
jedné věznice. Nosí domů
harantům na hraní zlaté zuby.
Čas od času ho to chytne
a celou noc prořve: „Jsem zvíře,
zastřelte mne místo nich!
Nebo pobijte je, nevidíte?
Tam je otec, má matka,
bratříček, sestřička,
tam leží její děti
a hledí na mne, jaký jsem lotr,
vyvrhel, bídne zvíře!“
Včera mi řekl: „Vole,
každý člověk má chtít
být víc, než je,
musíš před sebou vidět
jasnou budoucnost!“
Neodpověděl jsem mu hned,

šel jsem do almary,
vyndal pušku, namířil
na tu jeho rodinku
a povídám: „Ven! Nebo vám
nachystám takovou budoucnost,
jaká vám patří, neřádi neřádní!“
Ty masařky jsou nejšťastnější,
když jim namažu břítška medem
a slétnou se na ně jiné mouchy.
Válejí se rozkoší po zádech
a mumlají nesmysly
svou muší řečí
o milencích, Bohu,
nekonečnu, mládí a kráse,
žádají na mně alkohol
a ta, no, počtářka, dělá mušáka.
Znovu se napil a mluvil dál:
— Zapomněly lítat, ale
zesílily jim nohy.
Myslím si, že jednou jednu
podříznu, uvařím, upeču
a zjistím, jaké má masíčko.
Byl by to pokrok,
moci tak pěstovat mouchy
ve velkém, k jídlu, ne?
Dětsky se usmál,
opřel lokty o hranu stolu,
hlavu o dlaně a odkašlal.
Když se vzpřímil,
zeptal se prázdné židle,
zda znovu něco nechce,
že by jí rád
objednal panáka.
Potom se zase obrátil:
— Když vám to všechno tak říkám,
tak mne napadá, jestli

všichni ti otcové vlastní,
nesmrtelní, do práce jako psi,
osvoboditelé, vůdci,
ochránci, nadlidé i ti,
již cloumali časem
jako kusem hadru,
jestli si též nepěstují
nějaké masařky,
třeba tak neviditelné,
jako je například tadyhle
moje Mařenka.
Po těch slovech se napřímil,
poposed se židlí,
abych lépe viděl
na jeho Neviditelnou.
— Všiml jste si snad,
že tu vedle *nikdo* nesedí?
Pij, Mařenko, a nekoukej
na nás jako telátko,
na zdraví pána, nestyď se,
on tě nesežere!... Cože?
Co to povídáš?... Kašli na lidi
a napij se!... Mluv trochu
nahlas... Ne, to se pleteš,
to je hruška, oříšek
a vedle švestička.
Ty sem přivezli zdaleka
...Ne, ty se tu nenarodily. Ach.
Ubohoubá hruštička...
Tam... Vidiš?...

— A JESTLI ty jejich
nevyrostly jako moje,
nedivte se, že vždy a všude,
hned nebo později
zmizel každý pěstitel,
nebo že nezbyla na světě
jediná masařka,
neboť smrt sama je líná.
A když před námi povstává
v nějaké slávě,
není tu nikdo s čistou duší,
kdo by se pomodlil.
Nevíte, co dokáže sežrat
jedna masařka,
a copak když je jich regiment
nebo armáda.
...Neskákej mi do řeči,
Mařenko, neslyšíš?
Tak mluv, no, poslouchám:
„Zapomněl jsem vypravovat,
jak ten mrzáček,
co se nepovedla,
ostatní obtěžovala,
každý den,
když ji nechtěly pokřtít,
aby ji ukřižovaly,
že je jejich muší Vykupitel,
že jedenkrát ležela naznak,
oči měla otevřené,
své modré pivoňky,
a poslouchala tu svou
blázen-hvězdu,
která k ní často přilétala
pro rozhrěšení, jak říká:
,Já jsem beránek muší,
skrze mne přijde vaše spása!‘,

potom jak nastal nesmírný chaos
a uplynulo sto let
a měl přijít den poslední.
Ale ještě před půlnocí
jí nikdo nevěřil.
Až před svítáním,
když ji jedinou ze všech
políbil na ústa, tak prudce,
že dodnes cítí žár...“
Tak dobře, už jsem to
pánovi řekl, už ticho!
To víte, když člověku něco,
co pěstuje, nevyroste,
nerad se s tím loučí,
jako vždy se vším, co žere čas,
a vyplírat z mouchy trochu slona,
k tomu je třeba nadlidské vůle
a pilnosti. A moucha
viditelná nebo neviditelná,
stoklasá pšenice
nebo atomová bomba,
to je také jedno.
Každý neustále cosi zkoušíme,
každý touží zničit
nějakou Hirošimu. Jo,
tady měl pár pořádných koní
hodně práce
s půldruhým metrem písku.
Tři mně tady natáhly,
v jednom roce, všechny
jako když je blesk podetne.
Od té poslední jsem utek
jako nějaký kluk, obětoval bych ruku,
kdyby mně to někdo
vymazal z paměti.
Až porazím některou tu potvůrku,

pozvu vás na ochutnání.
Muší stehýnko!
Už se na to těším.
Mařka nám něco zahraje
na housličky.